

**Sesi3n extraordinaria celebrada «in memorian» de Acad3micos
Honorario y Numerario, 28 de octubre de 1979**

EL PROFESSOR JOAN PUIG - SUREDA

Dr. F. MARTORELL
(Acad3mic Numerari)

Puig - Sureda, el meu mestre, el gran cirurgi3 catal3, ha mort, despr3s d'estar molts anys internat a la seva Cl3nica, primer per deterioro f3sic i despr3s per deterioro f3sic i mental. Tants anys ha estat desconectat de tota vida m3dica o social, que per a molts cirurgians joves, la seva mort ha passat desapercebuda. Per3 per aquells que van tenir la sort de conèixer-lo i treballar al seu costat, per aquells que imitant-lo ens hem desenvolupat en el camp de la cirurgia i per aquells que vam conviure amb ell, fins i tot en la vida familiar, la seva mort ens condueix al record d'una vida exemplar plena de bondat, senzillesa i entusiasme.

Vaig començar a treballar amb en Puig - Sureda en l'anomenat «CLINICON». Era estudiant i tenia 19 anys.

El «CLINICON» era el nom que es donava a la seva Cl3nica, i no era res m3s que un vulgar pis a la Ronda de Sant Pau. Molt aviat vaig adonar-me de la gran categoria de Puig - Su-

reda operant, en contrast amb la poca categoria de la seva Cl3nica. Un altre intern i jo ho feiem tot, ja que l'infermer tenia Mal de Pott i tenia el llit en el passad3s que condu3a a la Sala de Radioter3pia, dirigida per el Dr. Sanchis amb la col·laboraci3 del Dr. Polit. Si un operat es moria, calia deixar-lo en el Quir3fan.

Si la Cl3nica era dolenta, el cirurgi3 era excellent. Prova d'aix3 és que estava sempre plena i amb llarga cua per a poder ingressar.

Per3 ben aviat vam traslladar-nos a una altra Cl3nica millor. No millor, la millor! Fundada per Puig - Sureda, amb en Gallart, Ravent3s Codina i Roviralta, s'anomenava Institut Policl3nic i arrib3 no sols a tenir fama nacional sin3 tamb3 internacional. Puig - Sureda practicava la cirurgia general, per3 per la col·laboraci3 d'en Gallart va dedicar-se en prefer3ncia a la Patologia Digestiva.

Aix3, el seu discurs d'entrada a la Real Acad3mia, vers3 sobre «Perfora-

ció de l'úlceres gastroduodenal» al qual va contestar en Pi Sunyer, i la seva Ponència al Congrés de la Societat de Cirurgia, també versà sobre «Resultats llunyans de la gastrectomia per úlceres gastroduodenal».

Aquest Congrés Internacional, va tenir lloc a Varsòvia a l'any 1929. Jo tenia 23 anys. Tot just havia acabat la meua carrera quan en Puig - Sureda em va sorprendre demanant-me que l'acompanyés. Vam anar-hi els dos sols. Primer en tren a París, de nit i en el mateix departament.

—Aquí a l'estranger, tothom viatja en avió —va dir-me en Puig - Sureda.

Però no era així. Fórem els dos únics passatgers i portàvem tres tripulants.

L'avió seguia la ruta següent: Strasbourg, Nuremberg, Praga, Breslau i Varsòvia. Abans d'arribar a Strasbourg, jo ja estava marejat. A Praga vam dinar en el Restaurant de l'Aeroport. Millor dit, sols va menjar ell. Jo el mirava amb esguard trist. A Praga van canviar-nos a un avió més petit, amb un sol pilot. Per a mí va ser pitjor, ja que es movia més. Al baixar a Breslau quasi no m'aguantava dret; i de Breslau a Varsòvia vaig fer el viatge ajegut en el passadís.

Pobre Puig - Sureda! Quin acompanyant havia escollit.

Em consolava repetint-me que ja faltava poc, que ja quasi estàvem arribant.

Installats a l'Hotel Europeiski de Varsòvia, vam assistir al Congrés. Els ponents eren tres: Rudolph Matas, Lardenois i Puig - Sureda.

La Ponència d'en Puig - Sureda va produir una gran impressió en el públic internacional.

L'embaixador espanyol, en època de la monarquia d'Alfons XIII ens invità a un banquet de gala. Rudolph Matas, sentint-se espanyol, va voler assistir-hi. Allí hi havia en Corachan, Antoni Trias, Ribas i Ribas, San Ricart, Lozano pare i fill. Dels assistents a aquell banquet, tots han mort menys Lozano fill i jo.

Després, com si fos de la família, em portava a L'Escala, a Rupit, o a Can Toni Gros, on passava l'estiu amb la seva muller i els seus fills. A la seva filla M.ª Teresa, que ara ja es àvia, jove i agradable, la portava sentada sobre les meves espatlles.

Més endavant li va interessar la neurocirurgia i vam fer un viatge a París per veure operar a De Martel i a Vincent. Hi vam anar tot l'equip: l'ocurrent Rontanills com anestesista, jo com ajudant i Pilar com instrumentista. Fou sempre l'instrumentista de Puig - Sureda, va continuar amb mí i també col·laborar amb un excellent cirurgià, Ramon Trias, fill de Joaquim Trias i gendre i deixeble de Puig - Sureda, que junt amb en Broggi ocupen el seu lloc brillantment a l'Institut Policlínic. Ell sempre conduïa el seu «Hispano Suiza» encara que portés xofer.

Allí vam coneixer a Judine, Director de l'Hospital Sklifasoski de Moscú a qui també l'interessava la Neurocirurgia. Puig - Sureda el va portar a Barcelona on ell mateix i jo vam ajudar-lo a practicar el que s'anomena

un Billroth I, que va agradar al meu mestre.

Al constituir-se la Universitat Autònoma fou nomenat Catedràtic de Terapèutica Quirúrgica. Es convocaren oposicions a Professors Auxiliars. Tenia un Servei a l'Hospital Clínic amb un gran Auxiliar, el Dr. Gabarró. Malgrat això va insistir per tal que em presentés a les oposicions. Si era ajudant seu a la seva Clínica, per què no podia ser-ho a l'Hospital Clínic? I en efecte, vaig presentar-me a les oposicions. Però el meu mestre m'exigia més: que em presentés també a les oposicions d'Anatomia Patològica. Les vaig guanyar totes dues simultàniament, però com que sols podia exercir-ne una, vaig quedar-me naturalment, al costat d'en Puig - Sureda. I així va tenir-me com ajudant a l'Institut Policlínic i com Professor Auxiliar a l'Hospital Clínic. Sempre vaig ésser el seu segon abans d'abandonar l'Hospital Clínic on tenia la direcció de quatre grans sales, per a traslladar-se a l'Hospital de Sant Pau.

Si dic tot això, repeteixo, es per a demostrar que en Puig - Sureda i jo vam ésser quelcom més que mestre i deixeble, ja que moltes vegades em va demostrar un afecte quasi paternal.

Fent relació dels seus grans mèrits puc assegurar que aquest afecte que jo també li professava, no fa que exageri gens les grans qualitats que l'adoraven.

Va néixer a L'Escala el 25 de juny del 1880.

Ampurdanès de cap a peus, i com ell altres ampurdanesos, afortunadament vius, han donat categoria a aquesta Real Acadèmia com son l'Alcina Bofill, en Pi Figueras i en Vilaseca. Sentia curiositat per tot, estimava la independència, no feia mai cas de l'hora, l'atreïa la música. Inclús després de 25 anys d'haver-la abandonat, junt amb l'amic Rotcha al violí i ell al piano ressucitaven els seus coneixements Wagnerians.

En Puig - Sureda pertany a l'època en què el cirurgià confiava sols en els seus coneixements i en la seva habilitat. No existien aparells especials que facilitessin la intervenció, ni medicaments per evitar infeccions o hemorràgies. Puig - Sureda amb una destresa extraordinària i una intel·ligència poc comú, va crear noves tècniques, moltes de les quals en fan ús avui dia, encara molts cirurgians que ignoren qui les va idear.

Cursà els seus estudis de Medicina a la Universitat de Barcelona, on es va graduar i fou alumne intern per oposició d'aquesta Facultat.

En 1903 obtingué el Premi Extraordinari de Llicenciatura.

Doctorat a la Universitat Central amb la Tesi «Los islotes de Langerhans y la diabetes pancreática», en 1907.

Va començar a treballar com metge intern el 1906 a l'Hospital de la Santa Creu, al costat de l'Esquerdo, Raventós i Ribas i Ribas.

El 1911 guanyà per oposició el lloc de Professor Auxiliar de Cirurgia

a la Facultat de Medicina de Barcelona, oposició que va tenir lloc a Madrid. A l'Hospital Clínic d'aquesta mateixa Facultat va actuar com Auxiliar d'Antonio Morales, primer, i després d'En Joaquim Trias el qual li assignà un Servei independent on va portar a cap un treball extraordinari.

A l'apareixer la Universitat Autònoma, fou nomenat Professor de Terapèutica Quirúrgica, assignatura que s'estudiava en el 6^è curs de la Carrera.

El 1929 va fundar l'Institut Policlínic de Barcelona.

Fou Ponent en diferents Congressos de Patologia i de Cirurgia havent pronunciat Comunicacions en els de València (1931), Varsòvia (1929), Nova Orleans (1948), amb Conferències i Sessions operatòries a Lisboa, Oporto, Madrid, Saragossa, Sevilla, Granada, etcètera.

El 1942 fou nomenat Cap del Servei de Cirurgia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

El 1955 va pronunciar la Conferència sobre «El passat del cirurgià» a la sessió d'inauguració del curs d'aquesta Real Acadèmia de Medicina.

Sota la seva direcció y en els anys 1946, 1947, 1948, 1949, i 1950 es celebraren Cursos de Tècnica Quirúrgica a l'Escola de Patologia Digestiva de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau fundada per el Dr. Gallart Monés a la qual assistien professors i alumnes nacionals i estrangers.

Actuà com a vice-president en el Congrés Internacional de Cirurgia del 1961, celebrat a Dublín, Irlanda.

Membre de la Societat Francesa de Cirurgia, havent - hi aportat interessants comunicacions.

Gran Creu de l'Ordre Civil de Sanitat.

Premi Virgili, 1963 a Barcelona.

Membre d'honor de la Societat Espanyola de Patologia Digestiva el 1967.

En el mateix any li fou lliurada la «Clau de Barcelona».

Gran Creu de l'Ordre Civil d'Alfons X.è el Savi, l'any 1968.

El 1976 fou nomenat «Membre d'Honor del X.è Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana».

Va fundar i fou Director de la Col·lecció Espanyola de Monografies Mèdiques.

L'Associació Espanyola de Cirurgians el va nomenar vice-president, l'any 1948.

President de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya i del IX.è Congrés de Medicina i Cirurgia celebrat a Perpinyà el 1936.

Membre d'Honor de les Reals Acadèmies de Saragossa y Palma de Mallorca.

President de l'Associació Espanyola de Cirurgians el 1950 i del I.º Congrés Nacional de Cirurgians Espanyols que va tenir lloc a Barcelona.

Membre Numerari de l'Associació de Cirurgia de Barcelona des de 1956.

President Honorari de l'Associació Espanyola de Cirurgians el 1953.

Membre Corresponent Estranger de la Societat de Cirurgia de Lyon el 1956.

Puig - Sureda no era del parer de

fer grans discursos ni tampoc de l'ensenyança verbal. Al seu costat i sobretot en el quiròfan era on es convertia en un gran mestre. En l'acte quirúrgic es manifestava la seva intel·ligència, la seva obra escrita no guarda proporció amb la seva activitat operatòria. Tal vegada per això i per haver viscut masses anys, els metges joves ignoren, molts d'ells, l'existència del que fou un dels més grans cirurgians del món sencer. Però tots els que vam tenir la sort de treballar al seu costat, no obli-

darem mai allò que d'ell vam aprendre i que a la vegada hem transmès als nostres ajudants.

En el declivi de la seva vida, quan ja es trobava internat a la clínica, va morir la seva esposa. Vaig anar a expressar-li el meu condol. A l'allargar-li la mà, va estrènyer-la entre les seves i la va besar. Aquell acte del qui havia sigut el meu jefe i que fins i tot alguna vegada m'havia renyat, em va impressionar tant, que això fa que per a mi sigui un inolvidable record.

EL PROFESSOR PERE DOMINGO I SANJUAN

Vida i obra científica

Drs. F. GONZALEZ FUSTE i J. SUNYER PI
(Acadèmic Numerari i Acadèmic Corresponent Nacional)

Poc podia imaginar, el dia joiós del meu ingrés en aquesta docta Acadèmia, després d'escoltar el magnífic discurs que el Dr. Domingo va tenir la gentilesa de dedicar-me, que pocs anys més tard seria invitat a parlar en una sessió necrològica a ell dedicada.

El Dr. Domingo era la imatge viva de la fortalesa física, que acompanyava a un esperit juvenívol i a una cordialitat de la que tant beneficiaren les seves innombrables amistats. Ja fa tres mesos que ens ha deixat i encara no hem sortit de la conmoció, que en tots no-

saltres va causar una mort tant inesperada.

Amic entranyable del meu pare, varen iniciar en 1917 un contacte científic i personal, en ocasió de preparar els cursos en el Laboratori Municipal de Barcelona, contacte que ja no es va interrompre mai més i ens portà a una amistat fraternal i sincera. Des de la meva infància vaig sentir pel Dr. Domingo l'estimació i el respecte que comporta una estreta vinculació familiar.

El Dr. Domingo nasqué a Tarragona